Aan:
Colleges en Statenleden van de provincies Flevoland, Fryslân, Groningen, Drenthe
Colleges en Raadsleden van de gemeentes binnen deze provincies
Dagelijks en algemene besturen van de Noordelijke Waterschappen

Groningen, 23 september 2024

Geachte dames en heren,

In juli jl. hebben we u via de zogenaamde 'Zomerbrief' geïnformeerd over de uitkomsten van het kwalitatieve onderzoek naar Brede Welvaart, de bestuurlijke informatiebijeenkomsten begin juli en het proces na de zomer naar het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT). Met deze brief informeren we u over twee belangrijke Lelylijn rapportages: het Ontwikkelperspectief NOVEX Lelylijn 2050 en het onderzoek naar de Lelylijn-alternatieven. Ook de Tweede Kamer is hier over geïnformeerd, de brief aan de Tweede Kamer is ter informatie bijgevoegd.

Ontwikkelperspectief NOVEX Lelylijn 2050
Het Ontwikkelperspectief NOVEX Lelylijn is opgesteld door Rijk en regio gezamenlijk na een weging, beoordeling en bestuurlijke reflecties op de eerder opgestelde vier denkrichtingen. Het Ontwikkelperspectief is een ruimtelijke toekomstschets van het NOVEX gebied Lelylijn met daarin een kansrijke Lelylijn, inclusief de daarbij passende gebiedsontwikkeling. Het Ontwikkelperspectief legt de nadruk op de versterking van het stedelijk netwerk gecombineerd met een vitaal platteland. Uitgangspunt is een goed functionerend water-, bodem- en natuursysteem. Op basis daarvan schetst dit perspectief de kansen die de Lelylijn langs het bundelingstracé biedt, te weten:

- het versterken van Groningen en Leeuwarden als grootstedelijke kernen in Noord-Nederland en Lelystad als groeikern in Flevoland, die met de Lelylijn beter verbonden zullen zijn met andere gedeelten van het land;
- het versterken van de relaties tussen de stedelijke regio's in Noordelijk Nederland, door onder meer het aansluiten van Drachten en Emmeloord op de Lelylijn. Hiermee ontstaan grote ontwikkelkansen in haltelocaties langs de lijn, Heerenveen, Drachten, Lelystad en Emmeloord. In sommige gevallen zal dit ook een stap in verstedelijking betekenen;
- in de kleinere kernen en kernen op meer afstand van het beschouwde tracé liggen meer bescheiden ontwikkelingen meer voor de hand, maar ook zij profiteren van de komst van de Lelylijn door betere verbindingen en meer bedrijvigheid, voorzieningen en inwoners in de grotere kernen.

De Lelylijn heeft in de plaatsen direct langs het onderzochte tracé grote potentie voor extra woningen en banen. De Lelylijn verbindt verschillende kernen en economische clusters, kennis- en onderwijsinstellingen, die qua reistijd (veel) dichter bij elkaar komen te liggen. In de tabel op de volgende pagina staan de uitkomsten op het gebied van wonen en leefomgeving, banen en bereikbaarheid beknopt weergegeven. Ook na 2050 zal de Lelylijn bij aanleg een structurerende werking voor (regionale) ruimtelijke ontwikkelingen hebben. Dat vraagt nu al keuzes en investeringen

van overheden om de gebiedsontwikkeling maximaal te laten aansluiten op de mogelijke komst van de spoorverbinding. Een gedeelde toekomstvisie helpt daarbij. Het Ontwikkelperspectief is te downloaden via www.delelylijn.nl.

De potentie van de Lelylijn met bijbehorend Ontwikkelperspectief (gekeken tot 2050)	
Wonen en leefomgeving	• Een potentie van 55.000 tot 115.000 extra woningen (bovenop de 66.000 woningen die al voorzien worden zonder Lelylijn in het hoge groeiscenario) • Geconcentreerde groei, met een impuls in leefbaarheid en de aanpak van verouderde woningen, en minder druk op landbouw en natuur.
Banen	• In potentie 30.000 tot 70.000 extra banen, bovenop de 62.000 banen die al voorzien zijn zonder Lelylijn in het hoge groeiscenario. • Meer keuzevrijheid en kansen in banen, opleidingen en woningen • Voor bedrijven: makkelijker personeel werven, groter zoekgebied • Meer innovatie, kennispositie Noordelijk Nederland beter benut
Bereikbaarheid	• Betere bereikbaarheid en meer draagvlak voor voorzieningen • Terugdringen vervoersarmoede • Stimulans voor onderliggend OV (meer reizigers in totale OV-systeem)

Onderzoek Lelylijn-alternatieven

Er zijn drie mogelijke Lelylijn-alternatieven onderzocht, zoals eerder aan u bericht. Een alternatief via de Afsluitdijk, een Bundelingsalternatief via de A6/A7/A32 en een Zuidelijk alternatief via de zandgronden. In onderstaande tabel staan de uitkomsten van dit onderzoek weergegeven.

	Kosten +/- 30%	**Reizigers per etmaal**	**Exploitatiesaldo**	**Reistijdwinst Groningen - Adam**	**Regionale bereikbaarheid**
Afsluitdijk alternatief	17,2 miljard	17.000	Positief	15 minuten	Neutraal
Bundelings-alternatief	13,8 miljard	40.000	Positief	45 minuten	Beter
Zuidelijk alternatief	8,2 miljard	28.000	Negatief	30 minuten	Neutraal

Vanwege een langere route en minder reizigers heeft het Zuidelijk alternatief een negatief exploitatiesaldo. Elk alternatief kent aandachtspunten en ontwerpuitdagingen waar nog geen concrete oplossing voorhanden is. Denk aan het kruisen van infrastructuurbundels bij bijvoorbeeld Heerenveen, het binnenrijden van (dicht) bebouwd gebied in Groningen of het doorsnijden of passeren van natuurgebieden. In een vervolgfase zal hier nadere uitwerking nodig zijn. In de raming zijn hiervoor zo realistisch mogelijke richtbedragen opgenomen, waarbinnen deze nadere uitwerking mogelijk is. Ook het Onderzoek Lelylijn-alternatieven is te downloaden via www.delelylijn.nl

Vervolg
Op dit moment ligt de vraag voor of de Lelylijn voldoende meerwaarde en perspectief biedt voor (Noordelijk) Nederland om een Startbeslissing te nemen. Ook vragen we om aandachtspunten voor de vervolgfase. Gesprekken hierover vinden plaats in colleges en met raads- en statenleden en leden van besturen van waterschappen tijdens een bijeenkomst op dinsdagavond 24 september 2024 in Heerenveen.

In het BO MIRT begin november 2024 wordt de beslisinformatie over de afgelopen twee jaar op tafel gelegd. Dan komen ook het internationale onderzoek en het onderzoek naar Brede Welvaart terug. Daarna wordt een besluit genomen over een mogelijke vervolgstap van de Lelylijn. In het Regeerprogramma, dat op 13 september 2024 is gepubliceerd, is hierover het volgende opgenomen: Op basis van de resultaten van het onderzoek naar de Lelylijn komt het kabinet in overleg met de regio – eind 2024 – tot een vervolgopdracht. Na het BO MIRT zullen we u over de uitkomsten informeren.

Tot slot
Op 7 oktober vindt het tweede Deltaplancongres plaats in Meppel. Hiervoor heeft u al eerder separaat een uitnodiging heeft ontvangen. Tijdens dit congres wordt ingegaan op het Ontwikkelperspectief Noordelijk Nederland 2050 en de onderzoeken naar de Lelylijn, Nedersaksenlijn en bestaand spoor. Graag zien we u daar.

Met vriendelijke groet,

Stijn Lechner
Projectdirecteur Lelylijn